

Vztah prokrastinace a pohlaví¹

➤ Teoretické ukotvení

Prokrastinací označujeme fenomén odkládání povinností na později a nahrazování nedůležitými věcmi, nebo dokonce žádnými. Prokrastinace je považována za konstantní charakterovou vlastnost, která souvisí s pozitivní či negativní afektivní vazbou jedince na úkol (Gabrhelík, 2004). Studie provedená Desheng et al. (2021) sledovala vztah prokrastinace a proměnnými pohlaví, socioekonomický status a kulturní rozdíly. Z výsledků vyplývá, že muži mají větší tendence prokrastinovat než ženy (u dalších proměnných nebyl vliv potvrzen). K obdobným výsledkům, že muži prokrastinují více než ženy, dospěla také studie Cangialosi & Dempsey (2019). V této zprávě si klademe za cíl prozkoumat pomocí multivariační analýzy rozptylu (MANOVA), zda muži a ženy dosahují rozdílných hodnot na škále prokrastinace.

➤ Datový soubor

Data pochází z práce *Škála prokrastinace* zpracované studenty v předmětu Psychometrika 1 (Dvořáková et al.). Tato škála obsahuje 20 výroků. Respondenti hodnotili jednotlivé výroky na škále Likertova typu (1 – rozhodně nesouhlasím, 2 – spíše nesouhlasím, 3 – nedokážu se rozhodnout, 4 – spíše souhlasím, 5 – rozhodně souhlasím). Autoři na základě faktorové analýzy extrahovali šest faktorů, pomocí nichž rozdělili škálu do šesti subškál (viz níže). Po náš výpočet byly hodnoty převedeny do hrubých skóre. Datový soubor činí 306 respondentů. Respondenti byli ve věku od 14 do 67 let, průměrný věk respondenta byl 27,2 let. Testování se zúčastnilo 235 žen (76,8 %) a 71 mužů (23,2 %).

➤ Závisle proměnné a regresor

Zajímáme o to, zda muži a ženy dosahují rozdílných výsledků na škále prokrastinace, kterou tvoří šest subškál. Při práci s daty tedy sledujeme **šest závisle proměnných** a **jeden regresor**.

Závisle proměnné:

- *odkládání povinností*
- *úzkostnost*
- *pozornost*
- *vliv okolí*

¹Data a další informace o této zprávě jsou dostupné na adrese <https://dostal.vyzkum-psychologie.cz/stat4?i=179>.

- *efektivita práce*
- *neschopnost organizovat čas*

Regresor

- *pohlaví* (0 – žena, 1 – muž)

➤ Výsledky

Regresor nabývá pouze dvou úrovní, a zároveň sledujeme více než jednu proměnnou, proto pro výpočet využijeme **multivariační analýzu rozptylu**, konkrétně **Hottelingův test**. Výpočet byl proveden v programu *Statistica*. Výsledek *Hottelingova T²* je roven hodnotě 18,83. *F – test* nabývá hodnoty 3,09 s 6 a 299 stupňů volnosti. *P-hodnota* je <0,05, proto můžeme výsledek označit za statisticky významný. V tomto případě platí, že zamítáme nulovou hypotézu, která říká, že neexistuje rozdíl mezi prokrastinací u mužů a žen. V tabulce 1 prezentujeme výsledky ukazatelů, které slouží k testování statistické významnosti. Wilksova lambda má hodnotu 0,942, což značí velký efekt. Hodnota éta-kvadrát poukazuje na to, že naše proměnná pohlaví vysvětluje asi 6% variability.

Tabulka 1: Velikost efektů a síla významnosti testu

Efekt	Wilksova lambda	p-hodnota	Éta-kvadrát
Počátek	0,031	0,000000	0,969
Pohlaví	0,942	0,000000	0,058

Pomocí t-testu jsme sledovaly šest proměnných. Tabulka 2 představuje hodnoty ukazatelů (průměr, směrodatnou odchylku, t-hodnotu, p-hodnotu) pro jednotlivé proměnné. Pro proměnnou úzkostnost platí, že je p-hodnota <0,05, což značí statisticky významný rozdíl mezi muži a ženami v této oblasti. Při zkoumání ostatních proměnných nebyl nalezen statisticky významný rozdíl v souvislosti s proměnnou pohlaví.

Tabulka 2: Výsledky vícerozměrného t-testu

	Průměr - ženy	Průměr - muži	Směrodatná odchylka - ženy	Směrodatná odchylka - muži.	t-value	p
<i>Odkládání povinností</i>	26,43830	26,43662	7,203351	6,359992	0,00177	0,998592

<i>Úzkostnost</i>	11,37447	10,11268	2,659483	3,114708	3,36251	0,000871
<i>Pozornost</i>	7,29362	7,00000	1,596926	1,715476	1,33424	0,183125
<i>Vliv okolí</i>	5,17447	5,12676	1,524510	1,575977	0,22927	0,818811
<i>Efektivita práce</i>	4,95319	4,83099	2,038607	1,971119	0,44601	0,655911
<i>Neschopnost zorganizovat čas</i>	6,51064	7,00000	2,501900	2,131398	-1,49220	0,136684

➤ Diskuze

Pomocí Hottelingova testu jsme zjistili, že muži a ženy dosahují rozdílných výsledků na škále prokrastinace. Náš výsledek se neshoduje s uvedenými studii výše, jelikož v našem případě, dosáhly ženy více bodů na škále prokrastinace než muži.

➤ Seznam zdrojů

- Gabrhelík, R. (2004). *Amotivační syndrom a konopné drogy*. *Adiktologie*, 2004, roč. 4, č. 1, s. 55-63, ISSN 1213-3841.
- Lu, D., He, Y., & Tan, Y. (2022). *Gender, socioeconomic status, cultural differences, education, family size, and procrastination: A sociodemographic meta-analysis*. *Frontiers in Psychology*, 13, 719425. Advance online publication. doi: 10.3389/fpsyg.2021.719425
- Cangialosi, B., & Dempsey, H. L. (2019). *Gender and age differences in procrastination*. *Journal of Social Psychology*, 159(6), 758-768. doi: 10.1080/00224545.2018.1549927
- Dvořáková et al. (2020). *Škála prokrastinace*. Projekt v rámci předmětu Psychometrika 1.